

KÖLCSÖNÖS BŰNÜGYI JOGSEGÉLY

- A kettős inkrimináció szerint az adott bűncselekmény a magyar törvények szerint és az elkövetés helyének törvénye szerint is büntetendő.
- A specialitás elve alapján a kiadatni kért személlyel szemben kizárólag a kiadatás tárgyát képező bűncselekményért folytatható le a büntetőeljárás
- Az ultima ratio elve szerint a büntetőjog csak a legvégső esetben alkalmazható amennyiben enyhébb eszközök nem használhatók vagy eredménytelenek.
- Az MTIC (Missing Trader Intra-Community) bűncselekmények – melyet körhinta csalásnak is hívnak –, lényege, hogy az áru értékét magasán tartják, amikor elhagyja az országot az így keletkező alacsony forgalmi adó miatt, viszont az áru értékét újbóli behozatalakor a minél kevesebb vám és import áfa érdekében lenyomják. A jelenség a közös áfa-rendszer átmeneti szabályainak hatályban maradása mellett valamennyi EU tagállam számára veszélyt jelent.

A Kormány [T/17572.](#) számon nyújtotta be a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény módosításáról szóló törvényjavaslatát. Jelen Infojegyzet célja az európai uniós kölcsönös bűnügyi jogsegély egyes elemeinek bemutatása, különös tekintettel a gazdasági bűncselekményekre.

Az Európa Tanács 1959-ben fogadta el a [kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló egyezményt](#), az emberi jogok védelméről szóló 1950. évi európai egyezmény tiszteletben tartása mellett. A testület részes államai által elfogadott kizárólag bűnügyi együttműködéssel kapcsolatos egyezmények listája azóta [kibővült](#). Az Európai Unióban a **kölcsönös bűnügyi jogsegély** alapja a tagállamok között büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés, mely a tagállami bírósági ítéletek és határozatok kölcsönös elismerését feltételezi. [A kölcsönös elismerés](#) elve jelenti a transznacionális bűnözés elleni küzdelem kiindulópontját. Az elv elfogadása minden uniós polgár biztonsága szempontjából alapvető. Az együttműködés jogalapját az Európai Unió működéséről szóló szerződés ([EUMSZ](#)) 82-86. cikkei adják, eredményességét tekintve pedig kiemelendő a [Lisszaboni Szerződés](#) által eltörölt korábbi harmadik pillér (amelynek keretében csak konzultációt folytattak az Európai Parlamenttel), a rendőrségi és a bűnügyi együttműködés és annak uniós jogba integrálása, ezáltal az európai jogalkotási aktusok harmonizációja. Az EU az utóbbi években számos büntető jogi aktust fogadott el, melyek többségének célja a bűncselekmény tényállásának és büntetési tételének harmonizációja.

KÖLCSÖNÖS ELISMERÉS A BÜNTETŐJOGBAN

A kölcsönös elismerés elvét is megerősítő [Cardiffi](#) (1998), [Tamperei](#) (1999) és [Hágai](#) Programot (2004) követően az Európai Tanács jóváhagyta a [Stockholmi](#) Programot (2009) a szabadságon, a biztonságon és jog érvényesülésén alapuló térségre vonatkozóan. Stratégia iránymutatásait – melynek egyik kiemelkedő célkitűzése az Európai Unión belül a büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés – a testület a 2014 júniusi következtetéseiben határozta meg ([Brüsszeli Program](#)) és 2017-ben [vizsgálta felül](#).

A 2000 májusában az EU Miniszterek Tanácsa által elfogadott [kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló egyezmény](#) (melyet Magyarország a [2005. évi CXVI. törvényben](#) hirdetett ki) konkrét céljául tüzi ki az uniós bíróságok, rendőrségek közötti együttműködés ösztönzését, melynek előmozdításáról az [európai elfogatóparancsról szóló 2002/584/IB](#) tanácsi kerethatározat közös nyomozócsoportok létrehozásáról rendelkezik.

A kerethatározat végrehajtásában több uniós szervezet vesz részt, köztük az [Europol](#), az [Eurojust](#), az [Európai Igazságügyi Hálózat](#) és a [Közös Nyomozócsoportok Szakértői Hálózata](#).

Az Európai Parlament 2014. február 24-ei [ajánlásában](#) tett ajánlásokat az Európai Bizottságnak az elfogatóparancs felülvizsgálatáról.

Az [Európai Büntetőpolitika Manifesztuma](#) – bár kötelező érvénnyel nem bír –, az első uniós dokumentum, melyben megjelentek a jövőbeni közösségi büntetőpolitika alapelvei:

- a legitim védelmi cél;
- az ultima ratio elve;
- a bűnösségen alapuló felelősség (mens rea);
- a törvényesség elve;
- a szubszidiaritás elve,
- a koherencia elve.

A 2011-ben megjelent bizottsági [ajánlás](#) „Az uniós büntetőpolitika létrehozása: Az uniós szakpolitikák hatékony végrehajtásának biztosítása a büntetőjog útján” címmel már gyakorlati minimumszabályokat tartalmaz arra nézve, hogyan lehet megvédeni a polgárokat a bűnözéssel szemben. Záró következtetéseiben megjelenik egy 2020-ra kialakuló koherens uniós büntetőpolitika kialakításának célja.

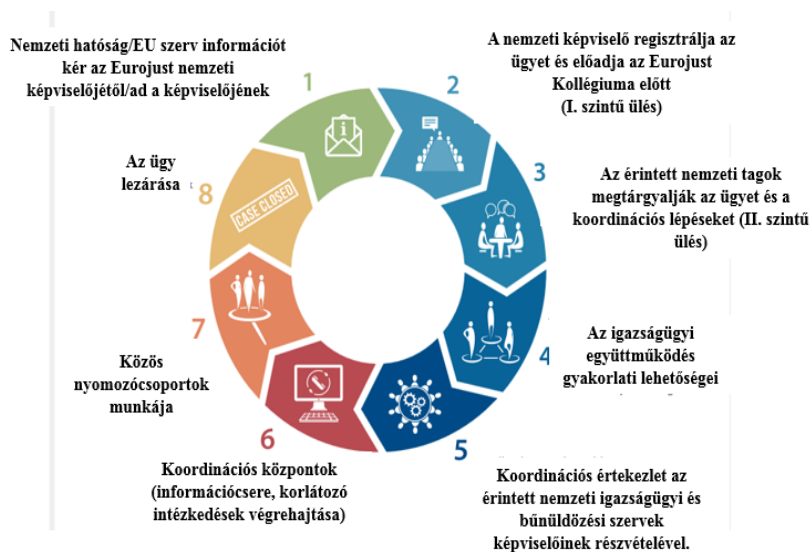
REGIONÁLIS BŰNÜGYI EGYÜTTMŰKÖDÉS

A magyar legfőbb ügyész 1998 óta rendszeres résztvevője az EU tagországok legfőbb ügyészei Eurojustice tanácskozásainak. Az európai uniós együttműködésen belül azonban fontos megemlíteni hazánk regionális kooperációit is, melyek közül a legjelentősebb a [Magyar Ügyészség Visegrádi Négyek](#) (V4) legfőbb ügyészeivel folytatott kapcsolattartás és évenkénti konzultáció. A V4-ek legfőbb ügyészeinek konferenciájára először 2012-ben Szlovákiában került sor, ahol a Corpus Iuris, az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek büntetőjogi védelméről és az Európai Ügyészség lét-

rehozásáról szóló Zöld Könyv, valamint az Európai Ügyészség létrehozásával kapcsolatos egyéb kérdéseket vitatták meg. Álláspontjukat a [Tátrai Nyilatkozatban](#) foglalták össze, amit egy évvel később 2013-ban az Európai Ügyészség létrehozása körüli [kérdéseket](#) elemző Prágai Nyilatkozat követett.

A Visegrádi Négyek legfőbb ügyészei legutóbb a csehországi Kroměříž-ben találkoztak

1. ábra: Az Eurojust ügymenete

Forrás: [Eurojust 2017.](#)

2017. május 26-án, ahol többek között megvitatották az európai nyomozási határozat nemzeti jogba történő átültetésének kérdését, amelyre eddig csak Magyarországon került sor. A találkozó [közös nyilatkozattal](#) zárult.

GAZDASÁGI BŰNCSELEKMÉNYEK

Az Európai Unió tagállamai közötti bűnügyi együttműködésen belül a határokon átívelő gazdasági bűncselekmények területén végzett kooperáció az eltérő nemzeti büntetőpolitikák okán külön megállapodásokat igényel.

Gazdasági bűncselekmény a Büntető Törvénykönyvről szóló [2012. C. törvény](#) értelmében:

- a gazdálkodást rendjét sértő bűncselekmények, pénzmosás;
- a költségvetést károsító bűncselekmények;

- pénz- és bélyegforgalom biztonsága elleni bűncselekmények;
- fogyasztóvédelmi és a gazdasági verseny tisztaságát védő bűncselekmények.

A tagállamok közötti kölcsönös jogsegélyre irányuló megkeresések gyakorlati végrehajtása céljából az EU büntetőügyekben illetékes Európai Igazságügyi Hálózat (EIH) létre hozta az [Európai Igazságügyi Atlaszt](#). Az Atlaszt a tagállami igazságügyi hatóságok használhatják információ kérése esetén.

Magyarország a nemzetközi bűnügyi jogsegélyről szóló [1996. évi XXXVIII. törvény](#), illetve az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló [2012. évi CLXXX. törvény](#) értelmében részt vesz az európai uniós bűnügyi együttműködésben. A fenti törvények egyes elemeit a [2016. évi CIII. törvény](#) módosította.

A nemzetközi gazdasági bűncselekmények felderítésének gyakorlatában a legutóbbi eredmény a Bizottsági [javaslatra](#), 2017 júniusában, 20 tagállam megerősített együttműködési keretében létrehozott **Európai Ügyészség (EPPO)**. Az Európai Főügyészből és a tagállami ügyészekből álló kétszintű kollégium jogosult lesz a nyomozások és vádhatósági eljárások lefolytatására uniós csalások és az Unió pénzügyi érdekeit sértő, egyéb bűncselekmények esetében. Magyarország nem csatlakozott az együttműködéshez.

2. ábra: A három leggyakoribb gazdasági bűncselekmény a világon

Forrás: [PwC 2016.](#)

VEZETŐ GAZDASÁGI BŰNCSELEKMÉNYEK

Az [Eurojust](#) és az [Europol](#) rendszeres jelentéseiben áttekinti az EU más bűnüldözési szerveivel a különböző bűncselekményi területeken folytatott aktivitását. Az Eurojust [jelentése](#)

alapján eseteinek többségét a gazdasági bűncselekmények adják. Az Europol prioritásai között kilenc bűnügyi terület szerepel, melyek mindegyikére többéves projektet (European multidisciplinary platform against criminal threats, EMPACT) és akciótervet dolgoznak ki. A 2014-2017-es [EMPACT](#) prioritásai közé sorolja a szervezett bűnözés kapacitásainak gyengítését az eltűnő kereskedő csalások (Missing Trader Intra-Community, [MTIC](#)) és a fogyasztási adóval kapcsolatos bűncselekmények ([Excise fraud](#)) terén.

2016. december 21-én a Bizottság új [irányelv-javaslatot](#) terjesztett elő a pénzmosás bűncselekménynek minősítéséről, amely egyúttal megfelelő büntetőjogi hatáskörrel ruházná fel az illetékes hatóságokat a bűnözők és a terroristák elleni büntetőeljárások indítása céljából. A javasolt intézkedések – elfogadásukat követően – minimumszabályokat vezetnek be a pénzmosáshoz kapcsolódó bűncselekmények és szankciók meghatározására vonatkozóan, kiküszöbölik a nemzeti szabályozások közötti eltérésekből adódó joghézagokat, amelyekkel a bűnözők visszaélhetnek, felszámolják a határokon átnyúló igazságügyi és rendőrségi együttműködés akadályait azáltal, hogy közös rendelkezéseket határoznak meg a pénzmosáshoz kapcsolódó bűncselekményekre irányuló nyomozások javítása érdekében, valamint összhangba hozzák az uniós normákat az Európa Tanács Varsói Egyezményében, valamint a Pénzügyi Akció Munkacsoport [ajánlásaiban](#) foglalt, e területre vonatkozó nemzetközi kötelezettségekkel.

GAZDASÁGI BŰNCSELEKMÉNYEK MAGYARORSZÁGON

A PricewaterhouseCoopers (PwC) 2015 második felében készült kutatása szerint Magyarországon a gazdasági bűncselekmények előfordulása az elmúlt hét évet nézve 5 százalékos csökkenést mutat, mely a látszat ellenére nem jelenti a gazdasági bűnözés visszaesését. Hasonló tendencia figyelhető meg [globális szinten](#) is. A gazdasági bűnözés formái olyan átalakuláson mennek át, mellyel az azokat kiszűrni hivatott felderítési és ellenőrző programok már

nem tudnak lépést tartani. Jellemzően a statisztikát tekintve a **hűtlen kezelés** a legelterjedtebb gazdasági bűncselekmény [hazánkban](#), hiszen ezt a típusú bűnelkövetést lehet a legkönnyebben felderíteni.

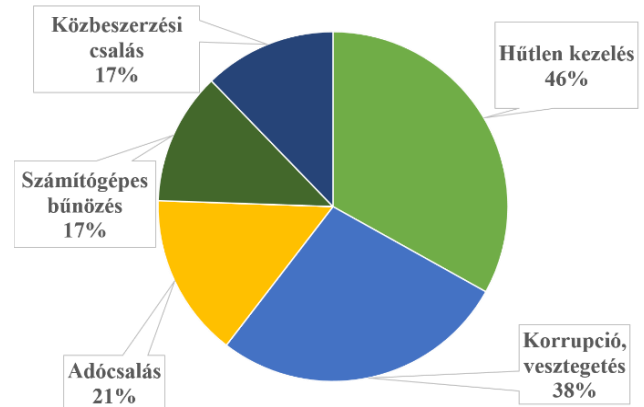
A kutatás szerint a csalások elkövetői főként belső munkatárs (46%) és kisebb részben külsős elkövető (33%). A régiós válaszokból kiderül, hogy míg a potenciális belső elkövető jellemzően 31-40 év közötti, diplomás férfi, aki már 3-5 éve dolgozik a vállalatnál junior vagy középvezetői szinten, a külső elkövetők többsége vevő vagy fogyasztó.

A NAV Bűnügyi Főigazgatósága [statisztikája](#) alapján elmondható, hogy 2015-ben az ismertté vált hatáskörös bűncselekmények 43,75 százaléka a **költségvetési csalás** körébe tartozó bűncselekmény volt, jelentős emellett a **csőd-bűncselekmények** (11,38%), és a **számvitel rendjének megsértése** eseteinek (6,12%) száma is. A NAV 2015-ös [jelentése](#) emellett új típusú gazdasági bűncselekményekre hívja fel a figyelmet, így az Elektronikus Közúti Áruforgalom Ellenőrző Rendszer ([EKÁER](#)) kijátszásával összefüggő, a földalapú támogatásokkal kapcsolatos, az ÁFA csalásokra specializálódott bünszervezetek és az autóverseny sport

szponzori tevékenységével kapcsolatos bűnelkövetésekre.

Polt Péter parlamenti [jelentése](#) szerint a múlt évhez képest nőtt a korrupciós bűncselekmények száma: 2016-ban 984 eset történt, míg 2015-ben 761.

3. ábra: Az öt leggyakoribb gazdasági bűncselekmény Magyarországon

Forrás: [Infoszolg/PwC 2016.](#)

Források:

- [1998. évi XIX. törvény](#) a büntetőeljárásról
- [2016/37. Infojegyzet](#): Bűnügyi együttműködés az Európai Unióban
- Dr. Udvarhelyi Bence: Büntető anyagi jogi jogharmonizáció az Európai Unióban – In: [Publications Universitatis Miskolcensis Sectio Juridica et Politica, Tomus XXXI. pp. 295–315.](#)
- [Dr. Udvarhelyi Bence: Az uniós anyagi büntetőjog és alkotmányos alapjai a Lisszaboni Szerződés tükrében](#)
- Tóth Mihály: A gazdasági bűnözés és bűncselekmények néhány aktuális kérdése – In: [MTA Law Working Papers 2015/4](#)
- M. Nyitrai Péter: Nemzetközi és európai büntetőjog – Osiris Kiadó, Budapest, 2006.
- Polt Péter: Az Eurojust és az Európai Ügyész. Tendenciák, kérdések, alternatívák és lehetőségek – Habilitációs tézisek. Budanest. [PPKE-JÁK. 2016.](#)

Készítette: Soltész Katalin
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

infoszolg

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Tel.: (1) 441-4529; (1) 441-6486